

DET ARBEJDE DANSKERE IKKE VILLE HAVE ...

Fremmedarbejdernes arbejdsforhold blev gentagne gange taget op til debat i 1970'erne, bl.a. af fagbevægelsen.

"Det arbejde som de danske arbejdere nødtigt vil udføre bl.a. pga. varme etc., har de fleste udlændinge ikke noget imod at påtage sig."

Sådan beskriver en repræsentant for virksomheden Nordisk Kabel og Tråd i 1972 i en udtalelse til arbejdsministeriet om fremmedarbejdernes arbejde. Sygelighed, arbejdsulykker og forskellige krav til arbejdsindsats var sammen med forskel i løn nogle af de sager om fremmedarbejdernes arbejdsforhold, som bl.a. Fremmedarbejderbladet bragte frem i 1970'erne.



Foto: Uwe Bødewadt.

Sundhedsskadeligt

Ifølge reglerne for arbejdstilladelse kunne fremmedarbejdere kun ansættes i stillinger, der ikke kunne findes egnet dansk arbejdskraft til. Det blev ofte i debatten fremstillet som om, fremmedarbejderne fik det arbejde, danskere ikke ville have. Det arbejde fremmedarbejderne fik, var ofte fysisk hårdt, beskidt, ensformigt osv., og der opstod en række sager med beskyldninger om sundhedsskadeligt arbejdsmiljø o.lign.

I 1975 blev der lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt svejserne på skibsværftet B&W, hvor mange fremmedarbejdere var ansat. Af den fremgik, at 85 procent af arbejderne havde gener af træk, dårlige arbejdsstillinger, svejserøg, kulde, støv eller støj.

Støberiindustrien

Især støberiindustrien var genstand for gentagen kritik. Beskyldningerne både mod brancher som støberiindustrien og mod enkelte virksomheder var hårde. I Fremmedarbejderbladet i december 1973 blev Dansk Rørindustri i Fredericia anklaget for dårlige arbejdsforhold, bl.a. i form af en påstand om, at 74 arbejdere fra 1969-1974 var gået på førtidspension, og 8 var døde af sygdomme i lunger og luftveje.

Måned efter svarede Dansk Rørindustri igen, at de havde 175 ansatte arbejdere, og at der i ovennævnte periode kun var 14 førtids- og invalidepensioner, hvoraf seks havde været ansat under fem år i virksomheden. Samtidig havde der på virksomheden kun været et tilfælde af, silikose - også kaldet stenlunger - i 1959 og ellers ingen påviselige sammenhænge mellem virksomhedens arbejdsvilkår og sygdomme. Overingeniøren mente, at Fremmedarbejderbladet alene var ude på at "lægge virksomheden for had." Andre industrier, der også blev anklaget for dårlige arbejdsforhold, var plastikindustrien og tekstilindustrien.



Foto: Uwe Bødewadt.

Arbejdsulykker

Beskyldninger om at bruge fremmedarbejdere i stedet for at bringe sikkerhedsforholdene i orden blev fremsat flere gange. Således udtaler en repræsentant for LO til Fremmedarbejderbladet i oktober 1976, at det var praksis for virksomheder at ansætte fremmedarbejdere i stedet for at uddanne sikkerhedsrepræsentanter og at have ordentlig sikkerhed.

Et reelt problem var antallet af mere eller mindre alvorlige arbejdsulykker blandt fremmedarbejdere. En opgørelse i 1973 viste, at hver fjerde fremmedarbejder kom til skade på arbejdet mod kun hver 14. dansker. Årsagen var først og fremmest sprogvanskeligheder. Skiltning og instruktion blev ofte kun foretaget på dansk, og det betød, at fremmedarbejderne ikke kendte til de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

I enkelte tilfælde skyldtes arbejdsulykkerne gamle maskiner. Ali Agar fra Tyrkiet arbejdede i 1973 på en gummifabrik med at skære stykker af gummi, der kørte gennem nogle valser. Gummien var så varm, at han skulle bruge handsker for at kunne håndtere den, men hans handske sad fast mellem valserne, og hans hånd blev revet af, fordi den 40 år gamle maskine ikke havde den nødvendige sikkerhedsmekanisme.

Fremmedarbejdernes arbejdsforhold blev således af samtidige kritikere kaldt for udnyttelse, fordi der ikke blev sørget for sikre og gode arbejdsforhold. Af andre blev der lagt vægt på, at de frivilligt søgte arbejdet samt, at det hjalp den industrielle vækst.